

20/1 '75

Á R S S K Ý R S L A

Skógarvarðarins á Vesturlandi 1974

Veðráttta:

Í janúar var rísjótt tíð, snjór og frost, en í febrúar fór að hlýna í veðri og mátti heita að aldrei frysi upp frá því. Í byrjun maí fór jörð að grænka og skógur var farin að springa út um 10. maí. Jörð var klakalítill. Frekar úrkomulítið og þurr. Um mánaðarmót maí-júní gerði allhart frost sem mældist 6 gr. Olli frostið skemmdum á unepplöntum, einkum sitkagreni, og urðu veikbygðar móbandsplöntur allhart úti af þeim sökum. Eftir þetta var sumarið sólríkt og gott, en síðast í ágúst kom frost. 27 ágúst mældist frost í Norðtunguskógi yfir 3 gr. kl 7 að morgni. Upp frá þessu fór skógur að fölna og jörð varð mórauð, en kartöfluveris féllu og allvíða skemmdist kartöfluuppskera. Haustið var þokusalt en frekar milt allt til síðustu daga nóv.mán, en þá brá til risjutíðar og snjókomu og hefur desember verið afburða veðravundur og munu Íslendingar minnst hans um ókomin ár, að illu.

Vöxtur trjáa:

Birki laufeaðist fullkomlega um 10. maí og er það allt að því mánuði fyrr en oft áður. Frostið í byrjun júní olli afturkipt og vöxtur varð af þeim sökum ekki eins mikill. Það mun láta nærri að vöxtur í ár sé í góðu meðallagi og litur barrplantna er grænni en oft áður. Fræfall varð mjög lítið í ár.

Starfsfólk:

Vinnukraftur varð mestur í júní og var 12 til 14 manns þegar flest var, en mjög stuttan tíma. Þetta voru nálega allt unglingar, sumt óvant fólk, enda aðbúnaður ekki í samræmi við þann aðbúnað sem aðrar opinberar stofnanir hafa, svo að erfitt reynist að fá broskað fólk í þessa vinnu, þar sem hægt er að velja um vinnustaði úti á landinu við miklu betri kjör. En einhversstaðar burfa unglingar að fá vinnu.

Ólafur Oddsson var hjálparmaður minn við störfin og annaðist verkstjórn ásamt mér. Oft fór ég með nokkuð af fólkinu í gróðursetningu á fjarlægum staði, en Ólafur var við girðingarnar.

Girðingar:

Í sumar voru girtar tvær nýjar girðingar í Dalasýslu. Peningar til þessara framkvæmda voru úr sjóði sem samall Dalamaður hafði ánað til skógræktar í Dölum.

Girt var að Staðarfelli um 2 km löng girðing. Landið liggur meðfram þjóðveginum í hlíðinni fyrir innan Staðarfell, allt kjarri vaxið, en bratt og erfitt að girða það. Snjósalt mun vera þarna. Þá var girt önnur girðing að Hörðubóli og Geirshlíð í Miðdölum, en löndin liggja saman. Þetta er skóglaut land, en smá skógarreitir frá Hörðubóli fellur inn í girta svæðið. Lengd girðingarrinnar er röskur 1,4 km., en viðbót vantanleg næsta sumar. Þá var endurgirtur all verulegur hluti af skógræktargirðingunni á Ytrafelli, en sú girðing var 32 ára gömul, girt upphaflega úr gömlu efni. Um 300 metrar eru nú eftir af gömlu girðingunni, en

voru endurbættir, meðal annars var grafinn djúpur skurður meðfram þessum kafla sem er raunar fullkomin vörslugirðing. Auk þess sem að ofan greinir var gert við eldri girðingar, en árlegt viðhald girðinga er mikið. Sauðhússkógargirðing sem vegagerðarmenn hafa tekið að sér að endurgirða samkv. samningi þar um við Skógrækt ríkisins, er ekki að fullu lokið, en þokaðist all vel áleiðis í sumar. Vonandi verður þessi girðing fullkláruð árið 1975.

Skógarhögg-grisjun:

Var með minnsta móti í sumar og olli því girðingarvinnan sem var látin sitja í fyrirrúmi samkvæmt starfsáætlun, enda fjárveiting ekki fyrir hendi til mikilla athafna.

Áburðargjöf:

Var framkvæmd í Norðtunguskógi, Hreimsstaðagirðingu og Síðumúlagirðingu. Lúbinu var sáð á nokkrum stöðum, en fræið virðist ekki vera gott, og er árangur af sáningu ekki eins góður og þyrfti að vera. Hins vegar gefa hnausar góða raun, en mikil vinna er fólgin í tilfærslu þeirra.

Græðireitur:

Dreifsettar voru í græðireitinum:

Birki	3.125 stk.	(Hall.)	810-	1/o	Vöelum
Stafafura	6.000 "	Haines	854-	2/o	
Berefura	6.000 "	Ht. Confl.	840-	2/o	
Hvítereni	625 "	H-Pass.	581-	2/o	
Viðja	9.000 "			N.
Ösp	300 "			N.

Samtals: 25.050 stk.

Úr græðireitum komu til gróðursetningar í sumar:

Birki	14.000 stk.
Rauðereni	10.600 "
Viðja og	
Vifdir	2.840 "
Reyniv.	230 "
Ösp	50 "

Samtals: 27.720 stk.

Sumarið 1975 ættu að koma úr reitunum:

Rauðereni	27.000 stk.	(
Sitkaereni	3.000 "	(Homer - 72)
Stafafura	15.550 "	(Tumast. B 670 - 72-73)
Lerki	1.000 "	(Tumast. 72)

Samtals: 46.550 stk.

XX

XX

Skjólbeltaplöntur og garðplöntur:

Viðja og
 Víðir 17.500 stk.
Reyniv. 4.000 "
Elni 25 "

Samtals: 21.525 stk.

Alls munu koma um 68 þús. plöntur næsta vor.

Að þessu sinni fengust nálega engar dreifsetningarpöntur. Þetta er mjög slæmt, einkum að fá ekkert birki sem þrífst hér vel, og vantar í margar girðingar.

Ég held að það væri hreinlegri framkoma af ráðamönnum skógræktarmála að banna uppeldi á þessum stað - leggja reitinn niður, heldur en láta reitinn hjara á þennan hátt, og gera þeim sem við hann starfa ómögulegt að starfrækja hann með nokkrum myndarbrag.

Jafnhliða eru hér engin tæki til jarðvirkju né nokkurs annars sem þarf við reitinn.

Það eru ekki peningar til hjá Skógrækt ríkisins þegar þarf að framkvæma eitthvað hér, enda þótt peningar virðast vera nægir til framkvæmda skógræktarmála víða annars staðar á landinu.

Gróðursetning var sem hér greinir:

Alfred

Norðtunguskóður:

Rauðgereni (V) 6.500 stk.
Sitkasgereni (T móband) 1.000 "
Stafafura (V) 7.000 "
Rauðgereni (N 2/2) 10.000 "

Samtals: 24.500 stk.

Síðumúlasgirðing:

Birki (N 1/2) 10.000 stk.
Viðja (N) 1.150 "
Stafura (V) 300 "

Samtals: 11.450 stk.

Melsgirðing:

Stafafura (V) 5.000 stk.
Berufura (V *stetubófi*) 2.000 "

Samtals: 7.000 stk.

Reykholtsgirðing:

Birki (N) 2.000 stk.
Viðja (N) 300 "

Samtals: 2.300 stk.

Hreimsstaðasíringi:

Fauðgreni	(N)	1.000 stk.
Sitkagreni	()	500 "
Sitkagreni	(T móband)	2.600 "
Birki	(N)	600 "
Samtals			4.700 stk.

Umhverfis Norðtunguæradireit:

Birki	(N)	600 stk.
Viðja	(N)	1.500 "
Reyniviður	(N)	300 "
Samtals:			2.400 stk.

Gróðursett alls 52.350 plöntur á vegum Skógræktar ríkisins að þessu sinni.

Stafafuran og birkið var gott, móbandsplönturnar voru ónýtar að kalla. Vonandi verður breytine á móbandsplöntuframleiðslunni til batnaðar. Það er mjög áberandi hvað sitkagrenið er lélegt sem hingað kemur, og haldi svo áfram verður ekki hægt að gróðursetja það.

Sökum þess hvað lítið kom af birki frá Skógrækt ríkisins í vor, varð að taka allt birki úr æradireitum í Norðtunguskógi til þess að bjarga gefnum lofordum og gerðum áætlunum varðandi gróðursetningu í vor.

Þetta kemur svo fram á árinu 1975, því birki verður ekkert til í vor.

Ferðalög og ýmislegt:

Í erindum skógræktarinnar var ég fjarverandi í 192 daga, auk þess sem ég inni af höndum ýmis störf fyrir skógræktina heima á Hreðavatni, og eftirlit og störf við Jafnaskarðsskóg sem ekki eru talin með í ofangreindum dögum.

Bestu ferðalög voru: 27 - 28. febrúar og frá 1 - 6. mars var ég á Skógarvarðafundi í Reykjavík ásamt setu á fulltrúafundi Skógræktarfélags Íslands.

1. maí fór ég með skógræktarstjóra vestur í Dalasýslu til athuhunar á skóglöndum.

16 og 28. júní fór ég í Dali veena girðingarmála, 10 og 20. júlí 5.- 11.- 14.-19- og 22. ágúst ferðir og margs konar vinna í Döllum.

9 og 10. sept. fór ég að Skógum í Þorskafirði og athugaði Skógasíringu og gekk frá málum þar.

29 - 30. sept. og 1 - 2. okt var ég á ferð um Suðurland og á Skógarvarðafundi í Reykjavík ásamt öðrum Skógarvörðum.

6. okt. fór ég að Guðnabakka og athugaði þar ca. 30 ha land að miklu vaxið kjarri og girt að hálfu góðri girðingu. Landið er eign Kjartans Jónssonar Guðnabakka og vill hann ræða um þetta sem skógræktarland, nánari grein verður gerð fyrir þessu máli í sér skýrslu.

29 - 30. okt. fór ég í Dali til uppgjörs og athugunar.

22. nóv. fór ég að Húsafelli og ræddi við Kristleif, sem hefur nú formlega óskað eftir aðstoð Baldurs Þorsteinssonar og Snorra Sigurðssonar um úrskurð á hæfni landsins til Skógræktar. Tjáði Kristleifur mér að hann biði eftir aðstoð þessara manna sem hann vænti að yrði mjög fljótlega.

26 og 27. nóv. fór ég til Reykjavíkur á fund Skógræktarstjóra samkvæmt beiðni hans.

Þann tíma sem ég er ekki á ferðum í skógræktareringum að sumrinu, dvel ég hjá fólkinu í Norðtunguskógi, og fer of daglega með fólk til vinnu í girðingum vítt og breitt um landið.

Í sumar var byggt hús í skógræktargirðingunni í Munabarnesi og eru það iðnaðarmenn í Borgarnesi sem að því standa og er húsið þeirra eign. Iðnaðarmannafélag Borgarness hefur gróðursett nokkrum sinnum í girðinguna og fékk í upphafi réttindi til að koma í þessa girðingu samkvæmt samningi við landeiganda Munabarness, og Skógrækt ríkisins, ennfremur var leyfi fyrir því að félagið fengi að reisa þarna lítinn kofa eftir þánnara samkomulagi. Þvír allt að þremur árum komu ~~er~~ iðnaðarmenn að máli við mig um byggingu þarna, en ég vísaði málinu til Skógræktarstjóra. Nokkru síðar koma iðnaðarmenn aftur til mín með orðsendingu frá Skógræktarstjóra um að athuga málið nánar.

Fékk ég þá Reyni Vilhjálmsson arkitekt til þess að ákvarða byggingu á 40 ferm. húsi og ákvað Reynir staðarvalið, en tók skýrt fram að húsið yrði að vera lágreist og lítið, til þess að skyggja ekki á hið fagra umhverfi þarna.

Að þessu athuguðu sagði ég iðnaðarmönnum að leyfi yrði að liggja fyrir frá eiganda Munabarness um þessa framkvæmd og var það auðsótt að hálfu eiganda Munabarnessjarðarinnar.

Nokkru síðar fara iðnaðarmenn fram á reisa þarna yfir 100 ferm. hús, sagðist ég ekki samþykkja það. Snéru þeir sér eftir þetta til Skógræktarstjóra og ákvað hann að verða við tilmælum þeirra um að reisa húsið eftir þeirra ósk.

Ég er dálítið uggandi um framtíð þessarar skógræktargirðingar eftir þetta, og held að vinnuframlög við skógrækt í ýmsum "formum" séu úr sögunni þótt þau hafi á fyrstu árum skógræktarstarfs í Íslandi verið réttlátanleg - en tímarnir eru breyttir og mennirnir með.

Með ári hverju evkst umferð í skógræktargirðingar sem annars staðar. Af þessu skapast oft vandamál.

Það er afitt að neita fólki um aðgang að landi sem er ríkiseign, og fé frá ríki varið til gróðursetningar í girðingarnar. Hins vegar er það staðreynd að ótrúlega mikill fjöldi fólks kann ekki þær umgengisreklar gaenvart landinu sem nauðsynlegar eru.

Um þessi atriði þarf að setja reglur, samræmdar yfir allt landið. Á þessu sumri gerðust þau tíðindi, að viðvarandi jarðskjálftar voru í uppsveitum Þoræarfjarðar - einkum í Þverárhlið og Hvítársíðu. Mjög kom þetta við okkur sem vorum í Norðtunguskógi, hús nötruðu, diskar brotnuðu og áhöld hentust fram úr billum í verstu brúnum. Þegar leið á septembermán. fór þetta minnkandi og er nú horfið.

Undanfarið hefur mikið verið rætt um nauðsyn þess að fá lönd til skógræktar.

Lönd liðja ekki á lausu til þeirra hluta og er þar um að kenna takmarkalausú kauphlaupi kaupstaðabúa um jarðakaup. Dæmi eru

um að jarðir séu keyptar á margföldu verði ef þær liggja vel við samsöngum.

Það er viðtekin regla á þessum stöðum að jarðir sem komast í eign kaupstaðabúa fást ekki aftur.

Eina úrræðið fyrir skógræktina er að semja við bændur um landskika til skógræktar, en þar yrði að sjálfsögðu ekki um mjög stór lönd að ræða, sennilega 20 til 30 ha.- í sumum tilfellum starri.

Þessi lönd fengjust yfirleitt með mjög góðum kjörum, því bændur eru hugsjónarmenn sem vilja heldur sjá landspildu fara til skógræktar, en gera þó að braskvarninsi.

Þá ber nauðsyn til að gera bæjarbúum og öðrum ferðamönnum kleyft að tjalda á góðum stöðum, og á ferðamálaråd að skipuleggja þann þátt ásamt Skógrækt ríkisins.

Ég þakka samstarfið á árinu.

Á gamlársdal 1974,

Daniel Kristjánsson
Skógarvörður - Hreðavatni .